

شیخ بهایی

علی اصغر سلیمانی

www.ketab.ir

- سرشناسه : سلیمانی، علی اصغر، ۱۳۳۴ -، گردآورنده
 عنوان و نام : شیخ بهائی / علی اصغر سلیمانی؛ ویراستار مریم نظری.
 پدیدآور
 مشخصات نشر : استهبان؛ والتین، ۱۳۹۹. ۲۰۰۰ تومان
 مشخصات : ۱۰۰ ص.: مصور (رنگی).
 طاهری
 فروست : انتشارات والتین؛ ۱۳۶.
 شابک : ۹۷۸-۶۳۲-۶۱۵۷-۷۳-۵
 وضعیت فهرست : فیا
 نویسی
 موضوع : شیخ بهائی، محمد بن حسین، ۹۵۲-۱۰۳۱ ق.
 موضوع : Mohammad ibn Hossein Sheykh Bahaei ,
 رده بندی کنگره : BBR۱۰۴۲
 رده بندی دیویی : ۱۸۹/۱
 شماره : ۶۱۶۴۸۵
 کتابشناسی
 ملی

عنوان کتاب: شیخ بهائی

گردآورنده : علی اصغر سلیمانی

طراح جلد: محمد صادق حکمفرمائی

چاپ: نخست، ۱۴۰۰ / قطع: رقعی / شمارگان: ۱۰۰ نسخه / تعداد صفحه: ۱۰۰ صفحه

شماره نشر: ۱۳۶ ویراستار مریم نظری

چاپ و صحافی مرکز چاپ استهبان، ایمان نبینی، شماره همراه: ۰۹۱۷۱۳۲۳۴۶۸ :

انتشارات والتین، استان فارس، استهبان، فلکه معلم-کوی طالقانی -پلاک ۱۳ کد پستی :

۷۴۵۱۹-۷۳۹۷۵

تلفن: ۰۷۱-۵۳۲۲۳۴۳۵ همراه: ۰۹۱۷۷۳۲۳۸۵۳

پست الکترونیک: Soleiman۱۳۳۴@gmail.com

فهرست مطالب

۵	 مقدمه
۱۴	 متنبویات معروف شیخ بهایی
۱۷	 شخصیت ادبی شیخ بهایی
۲۹	 آثار معماری
۳۱	 ماجرایی فاضی القضاة شدن شیخ بهایی
۴۲	 مفتاح الفلاح به خط شیخ بهایی
۴۴	 کرامات شیخ بهایی
۵۱	 شیخ بهایی و بینة دور اصفهانی
۵۶	 کنگره بزرگداشت شیخ بهایی
۵۷	 استعمار، عامل تفرقه شیعه و سنی
۵۹	 شخصیت واقعی شیخ بهایی ناشناخته است
۷۰	 دیدگاه مقام معظم رهبری در مورد شیخ بهایی
۸۷	 نقش شیخ بهایی در گسترش علوم اسلامی
۹۵	 منابع و مآخذ
۹۷	 تصاویر آرمانگاد شیخ بهایی

مقدمه

شیخ بهایی از نوادگان حارث همدانی یکی از یاران با وفای امیرالمؤمنین است که در [ابلیک] متولد شد. دوران کودکی را در جبل عامل، از نواحی شام، در روستایی به نام «جبع» یا «جباع» زیست. (از شخصیت های برجسته آغاز اسلام، متوفی به سال ۶۴ خورشیدی). خاندان شیخ بهایی از خانواده های معروف جبل عامل در سده های دهم و یازدهم خورشیدی بوده اند. پدر بهاءالدین عاملی از شاگردان برجسته شهید ثانی بوده است. شیخ بهائی در مدرسه، محراب عبادت، مسند قضاوت، دیوان اداری و در هر جا، همواره با مردم بود. روح بلند و رفیع شیخ بهایی چنان بود که او را در طلب علم، به هر سرزمینی می کشاند و در مجلس هر استادی می نشاند همه مسالک و فرق رایه دیده تحقیق می نگریست و با تلفیق همه آراء و نظرات بزرگان، جوهر ناب وجود خویش را به نور معرفت می گذاخت و میل می داد. شیخ بهایی همواره درباره عدل و انصاف سخن می گفت و مانند صالحان عمل می کرد و به خلق خدا خدمت می کرد.

همه روز روزه رفتن، همه شب نماز کردن
همه ساله حج نمودن، سفر حجاز کردن
ز مدینه تا به مکه، به برهنه پای رفتن
دو لب از برای لبیک، به وظیفه باز کردن
به معابد و مساجد، همه اعتکاف جستن
ز مناهای و ملاحی، همه احتراز کردن
شب جمعه ها نخفتن، به خدای راز گفتن
ز وجود بی نیازش، طلب نیاز کردن
به خدا قسم که آن را، ثمر آن قدر نباشد
که به روی ناامیدی در بسته باز کردن

شیخ بهاء الدین ، محمد بن حسین عاملی معروف به شیخ بهایی
 دانشمند بنام دوره صفویه است. اصل وی از جبل عامل شام بود.
 بهاء الدین محمد ده ساله بود که پدرش عزالدین حسین عاملی از
 بزرگان علمای شام بسوی ایران رهسپار گردید و چون به قزوین
 رسیدند و آن شهر را مرکز دانشمندان شیعه یافتند، در آن سکنی
 گزیدند و بهاء الدین به شاگردی پدر و دیگر دانشمندان آن عصر
 مشغول گردید. مرگ این عارف بزرگ و دانشمند را به سال ۱۰۳۰
 و یا ۱۰۳۱ هجری در پایان هشتاد و هفتمین سال حیاتش ذکر
 کرده اند. وی در شهر اصفهان روی در نقاب خاک کشید و مریدان
 پیکر او را با شکوهی که شایسته شان او بود ، به مشهد بردند و در
 جوار حرم هشتمین امام شیعیان به خاک سپردند. شیخ بهایی
 مردی بود که از تظاهر و فخر فروشی نفرت داشت و این خود
 انگیزه ای برای اشتها خالص شیخ بهایی به تأیید و
 تصدیق اکثر محققین و مستشرقین ، نادر روزگار و یکی از مردان
 یگانه دانش و ادب ایران بود که پرورش یافته فرهنگ آن عصر این
 مرز و بوم و از بهترین نمایندگان معارف ایران در قرن دهم و
 یازدهم هجری قمری بوده است. شیخ بهایی شاگردانی تربیت
 نموده که به نوبه خود از بزرگترین مفاخر علم و ادب ایران بوده
 اند، مانند فیلسوف و حکیم الهی ملاصدرای شیرازی و ملاحسن
 حنیفی کاشانی وعده یی دیگر که در فلسفه و حکمت الهی و فقه
 و اصول و ریاضی و نجوم سرآمد بوده و ستارگان درخشانی در

آسمان علم و ادب ایران گردیدند که نه تنها ایران، بلکه عالم اسلام به وجود آنان افتخار می کند. از کتب و آثار بزرگ علمی و ادبی شیخ بهایی علاوه بر غزلیات و رباعیات دارای دو مثنوی بوده که یکی به نام مثنوی "نان و حلوا" و دیگری "شیر و شکر" می باشد و آثار علمی او عبارتند از "جامع عباسی، کشکول، بحرالحساب و مفتاح الفلاح والاربعین و شرع القلاف، اسرارالبلاغه والوجیزه". سایر تالیفات شیخ بهایی که بالغ بر هشتاد و هشت کتاب و رساله می شود همواره کتب مورد نیاز طالبان علم و ادب بوده است.

تا کی به تمنای وصال تو یگانه
اشکم شود از هر مژه چون سیل روانه
خواهد که سرآید غم منجان تو با نه
ای تیره غمت را دل عشاق نشانه
جمعی به تو مشغول و تو غایب زمیانه
رفتم به در صومعه عابد و زاهد
دیدم همه را پیش رخت راکع و ساجد
در میکده رهبانم و در صومعه عابد
گه معتکف دیرم و گه ساکن مسجد
یعنی که تو را می طلبم خانه به خانه
روزی که برفتند حریفان پی هر کار
زاهد سوی مسجد شد و من جانب خمار
من یار طلب کردم و او جلوه گه یار
حاجی به ره کعبه و من طالب دیدار
او خانه همی جوید و من صاحب خانه
هر در که زبم صاحب آن خانه تویی تو
هر جا که روم پرتو کاشانه تویی تو

در میکده و دیر که جانانه تویی تو
 مقصود من از کعبه و بتخانه تویی تو
 مقصود تویی ... کعبه و بتخانه بهانه
 بلبل به چمن زان گل رخسار نشان دید
 پروانه در آتش شد و اسرار عیان دید
 عارف صفت روی تو در پیر و جوان دید
 یعنی همه جا عکس رخ یار توان دید
 دیوانه منم .. من که روم خانه به خانه
 عاقل به قوانین خرد راه تو پوید
 دیوانه برون از همه آئین تو جوید
 تا غنچه بشکفته این باغ که بوید
 هر کس به بهائی صفت حمد تو گوید
 بلبل به غزل خوانی و قمری به ترانه
 بیچاره بهائی که دلش زار غم توست
 هر چند که عاصی است ز جیل خدم توست
 امید وی از عاطفت دم به دم توست
 تقصیر "خیالی" به امید کرم توست
 یعنی که گنه را به از این نیست بهانه
 "شیخ بهایی"

بهاء الدین محمد بن عزالدین حسین بن عبدالصمد بن شمس
 الدین محمد بن حسن بن محمد بن صالح حارثی همدانی عاملی
 جبعی (جباعی) معروف به شیخ بهائی در سال ۹۵۳ ه. ق ۱۵۴۶
 میلادی در بعلبک متولد شد. او در جبل عامل در ناحیه شام و
 سوریه در روستایی به نام "جبع" یا "جباع" می زیسته و از نژاد
 "حارث بن عبدالله اعور همدانی" متوفی به سال ۶۵ هجری از
 معاریف اسلام بوده است. ناحیه "جبل عامل" همواره یکی از مراکز

شیعه در مغرب آسیا بوده است و پیشوایان و دانشمندان شیعه که از این ناحیه برخاسته اند، بسیاریند. در هر زمان، حتی امروزه فرق شیعه در جبل عامل به وفور می زیسته اند و در بنیاد نهادن مذهب شیعه در ایران و استوار کردن بنیان آن مخصوصاً از قرن هفتم هجری به بعد یاری بسیار کرده و در این مدت پیشوایان بزرگ از میان ایشان برخاسته اند و خاندان بهائی نیز از همان خانواده های معروف شیعه در جبل عامل بوده است. بهاءالدین در کودکی به همراه پدرش به ایران آمد و پس از اتمام تحصیلات، شیخ الاسلام اصفهان شد. چون در سال ۹۹۱ هجری قمری به قصد حج راه افتاد، به بسیاری از سرزمینهای اسلامی از جمله عراق، شام و مصر رفت و پس از ۴ سال در حالی که حالت درویشی یافته بود، به ایران بازگشت. وی در علوم فلسفه، منطق، هیئت و ریاضیات تبحر داشت، مجموعه تألیفاتی که از او بر جای مانده در حدود ۸۸ کتاب و رساله است. وی در سال ۱۰۴۰ ه.ق در اصفهان درگذشت و بنابر وصیت خودش جنازه او را به مشهد بردند و در جوار مرقد مطهر حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام جنب موزه آستان قدس دفن کردند.